

Reis door de Grote Leegte

Reis door de Grote Leegte

Een zware beproeving in de Canadese wildernis

Bart de Haas

Eerste druk 2016
Tweede druk 2018
Derde druk 2024

Schrijver: Bart de Haas
Omslag foto: Karin de Haas
Illustraties: Bart de Haas
ISBN: 9789465126562
© 2024 Bart de Haas

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding	3
1 Het onbezorgde leven van een woudloper	5
2 De hel	11
Hij die door het water liep en zijn geest verloor	11
3 Ik ga door het gordijn	13
Het zingende water verjaagt de duivel	16
De wind die mij onderdak gaf	23
De wilg die warmte geeft	30
4 Op zoek naar het Paradijs	42
Het kamp van de koude nevel	42
Grootvader spar neemt mij in zijn armen	45
5 Tijdelijke vestiging in het woeste land	50
Etende bever die gegeten werd	50
6 Het vertrek	84
De zoete vallei die naar het noorden kijkt	87
7 De beproeving	89
De koude hel en de geest van de jeneverbes	94
De berg van de koude botten	101

8 De overwinning	102
De beloning van vader zon	104
De wakende beer	107
De whisky jack en de huilende tweevoeter	111
De kolibrie die de eland stuurde	116
Het huis onder de hoede van de berg die naar de hemel reikt	133
De bergheiling die mij rijkdom en wijsheid schenkt	145
De ontbijtende beer	150
9 Het Paradijs in zicht	153
10 Het Paradijs in de Grote Leegte	156
Vestigen aan het naamloze meer	156
Het vuur, symbool van de vrijheid	183
De wedergeboorte	190
De eenzame bevervallei	214
Paradijs in de Grote Leegte	225
11 Afscheid van het paradijs in de Grote Leegte	234
Het kariboekamp	238
Het kamp van de bronstige elandstieren	242
Kamp bij het berggeitengraf	248
Kamp bij het bomenkerkhof	253
Het paardenpad kamp	259
12 Afscheid van de Grote Leegte	262
Het verborgen meer	262
13 Terug in de beschaving	263

Voorwoord

In de autobiografie, *Reis door de Grote Leegte*, weet de schrijver een goed beeld te scheppen van wat een menselijk schepsel beleeft in een maandenlange overlevingsstrijd in de wildernis van Noordwest Canada. Als hij na enkele weken verder moet met alleen een zakmes, een touwtje en een creditkaart wordt het echt spannend. Bart de Haas geeft de enorme ontberingen die hij heeft doorstaan goed weer. Ook bijzonder in zijn boek zijn de beschrijvingen van de wildernis, van de natuur in al zijn schoonheid en met al zijn uitdagingen en bedreigingen. Zijn grote kennis en ervaring op dit gebied hebben hem bij de Canadese indianen de naam *The white Indian* bezorgd. En terecht, anders had hij dit avontuur niet overleefd.

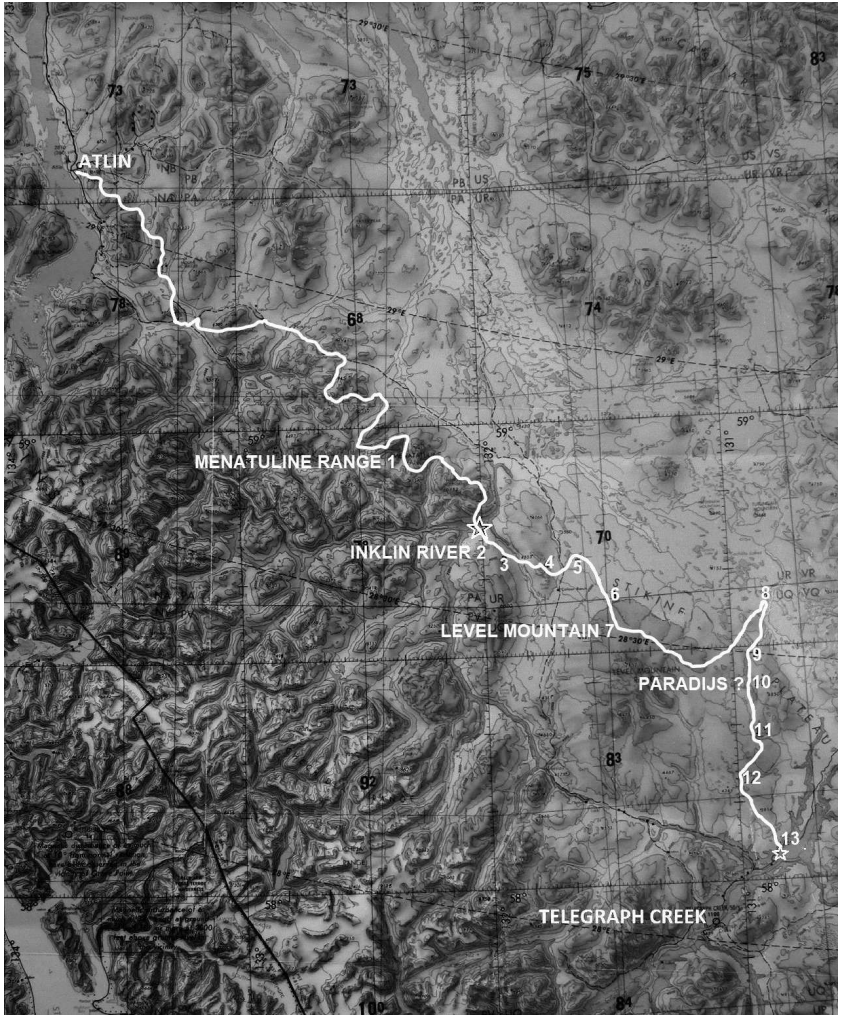
Naast de bijzondere aandacht voor plant en dier en voor natuurverschijnselen, met soms uiterst spannende momenten en dan weer aandoenlijke episodes, schenkt De Haas ook aandacht aan zijn psyche tijdens deze uitputtende reis. Hij is een ander mens als hij na bijna drie maanden weer een menselijk wezen ontmoet en in de zogenaamde beschaving terugkeert. De veelzijdigheid van dit boek gaat dan ook verder dan een zoveelste reisbeschrijving. Door de illustraties van de hand van de auteur wordt het unieke beeld van deze levenstocht nog versterkt.

Veel mensen kenden Bart de Haas al van diverse Telegraaf-artikelen en van de tv serie *Marc-Marie in 't Wild*, maar dit authentieke boek geeft een betere kijk op zijn persoon. Al met al is *Reis door de Grote Leegte* een zeer lezenswaardig werk van deze schrijver, van wie we hopelijk nog meer mogen lezen en horen.

J.M. Corijn Consul Generaal Nederlandse ambassade Canada

Inleiding

Na vele zwerftochten, duizenden kilometers lang, door de Canadese wildernis gaat het toch een keer mis. Ergens in de Grote Leegte, de ontoegankelijke wildernissen in het noorden van Brits Columbia, verlies ik mijn rugzak met complete uitrusting, inclusief kaart, kompas en mijn proviand in een woest stromende rivier. Op mijn tocht naar de bewoonde wereld, ongeveer tweehonderd kilometer, leer ik geleidelijk aan mijn innige relatie met de natuur te verbreden en te verdiepen. Een rampzalige tocht wordt uiteindelijk een reis van vrede, een intense tevredenheid en waardering om te leven met alleen een zakmes, een stukje touw en een doosje natte lucifers en een onverbreekelijke verbondenheid met de wildernis. Hoe dichterbij de beschaving nadert, hoe moeilijker het wordt om het harde doch eerlijke en vrije bestaan in de wildernis te verlaten.

Kaart van de geschatte route
Witte cijfers corresponderen met de hoofdstukken

1 Het onbezorgde leven van een woudloper

Het behaaglijke kampvuur brandt geruisloos. De met rook vermengde geur van geroosterd patrijzenvlees drijft laag door de wilgen en lost geleidelijk op in het donkergroen tussen de sparren. Mijn tent staat op een lage onbegroeide heuvel langs een naamloos meertje waar de zacht stromende Houdini kreek ontspringt. In het westen is net nog boven de sparrenwouden de kale onverwoestbare granieten top van Peridotite Peak zichtbaar. In stilte genietend lepel ik een salade van waterplanten, wilgenroos en niet geheel rijpe kraaiheidebessen uit mijn mok. Zo nu en dan neem ik een stukje patrijs van de scherp gepunte wilgentak en zuig het zachte vlees in kleine stukjes naar binnen en slik het dan door. In de laatste koelgele zonnestrallen speuren mijn ogen over de kaart, de kaart van de Grote Leegte zoals de Tahltan en de Tlingit indianen dit immense onbewoonde gebied noemen. Het is nog ongeveer twee dagen lopen naar de indrukwekkende Inklin rivier. Twee dagen door dichte naaldwouden, langs steile ravijnen en schaars begroeide valleien. Het is een prachtige augustusmaand. Ik ben nu zo'n tweehonderd loopkilometers van de dichtstbijzijnde nederzetting ergens in het onherbergzame noorden van Brits Columbia. Ongeveer veertien dagen geleden ben ik uit Atlin, een kleine nederzetting van goudzoekers en pelsjagers, vertrokken, het is niet zeker, het kunnen ook twintig dagen zijn. Het doet er ook niet toe, tijd is niet belangrijk in de wildernis.

Gedachteloos zijn mijn ogen gericht op de rode aangename gloed van het kampvuur, de koele nacht daalt als een deken tussen de sparren. De geeloranje gloed in het noordwesten wordt door een donkerblauwe hemel verdrongen en gaandeweg worden duizenden sterren zichtbaar in de traag opkomende inktzwarte nacht. De stilte is koel, volmaakt, zuiver als kristal. De wildernis is levenloos, het lijkt of alles tot het dodelijke absolute nulpunt is gedaald. Mijn lichaam is gevoelloos, volkomen ontspannen. Mijn geest is in volmaakte rust.

Dan verbreekt een jankende, huilende wolf ruw de paradijselijke stilte. Het doordringende lang aanhoudende geluid maakt mij met een schok weer wakker. Oneindig ver is de roep van de wolf te horen, het weerkaatst tegen kale bergwanden en sterft dan langzaam weg in de oneindige naaldwouden. Dit is de wildernis in zijn zuiverste vorm. De frisse heldere nachtlucht verkoelt mijn longen, de wolf jankt nog even na en dan is de stilte weer teruggekeerd. De vuurgloed neemt lang-

zaam af. Ik maak nog een laatste ronde rond mijn kamp, rol mijn haveloze naar rook stinkende kleding op tot een kussen en kruip dan voldaan mijn slaapzak in.

Voor het ochtendgloren zijn mijn ogen alweer geopend. De nachten zijn in het begin van augustus nog kort, ondanks de weinige slaap is mijn lichaam toch uitgerust. Het zachte zilveren nietige geluid van een paar mezen verwelkomen de eerste felgele zonnestralen. De wolkenloze lucht kleurt naar lichtblauw. Een vliedun ijslaagje ligt op het water. De oneindige bossen komen tot leven, een specht hamert tegen een dode boom en een eenzame ijsduiker laat zijn melancholieke roep horen.

Snel trek ik de rits open, doe mijn schoenen aan en schuifel naakt naar het kampvuur. Wat bruine dennennaalden, droog gras, een paar keer blazen en de vlam kruipt langs de droge sparrentwijgjes omhoog. Nu worden de muggen lastig, een snelle wasbeurt in het ijskoude meer, en half afgedroogd wordt mijn kleding over het vochtige lijf getrokken. Het water in het zwartgeblakerde pannetje kookt inmiddels. Een handvol sparrennaalden wordt aan het borrelende water toegevoegd en na een paar minuten gaat de pan van het vuur. Vijf minuten later slurp

ik voorzichtig de hete heerlijk geurende sparrennaaldenthee naar binnen, het begin van een nieuwe dag! Mijn longen vullen zich met energieke lucht, het leven is goed, tijd om te vertrekken.

Na enkele uren stijgen en hijgen, ontvouwt zich een prachtig uitzicht over de boomloze berghellingen van de Menatatuline range. Ver aan de horizon zijn de imposante hagelwitte gletsjers van het kustgebergte zichtbaar. Aan de rand van een helling staan enkele kariboes mij nieuwsgierig aan te staren, ze komen in een lichte draf dichterbij en verdwijnen verontwaardigd snuivend weer uit het zicht. De noordelijke indianen hebben altijd een innige relatie met de kariboe gehad. De kariboe werd lang geleden gezonden door de Grote Geest om de naakte hongerige tweevoeters van voedsel en kleding te voorzien. De kariboes hebben de tweevoeters geleerd in harmonie te leven met de natuur, om niets te verkwisten. Daarom zijn ze misschien niet bang voor de tweevoeter en komen altijd even op bezoek. 'Ik heb jullie niet nodig jongens, mijn voedselzak is nog gevuld met een voorraadje rijst, noedels, granola en een heerlijke notenmix voor bijzondere momenten'. Voorts heeft de wildernis mij nog wat geroosterd sneeuw hazenvlees, grouse- of patrijzenvlees en een grote gerookte forel geschonken. Het is al enkele dagen geleden dat ik langs het Nakina meer kampeerde en daar op goed geluk 'La Grande Dame' uit het water haalde. Het was een heftig gevecht maar uiteindelijk belandde de regenboogforel in kleine reepjes in mijn kleine van sparrentakken gebouwde rokerij. Het kurkdroge lang houdbare gerookte forellenvlees is als tussendoortje bedoeld of voor slechte tijden.

In de weldadige luwte van een knus valleitje, op het zuidelijkste puntje van het plateau is een prachtig kampplekje. Het is mooi helder weer, het is niet nodig om mijn tent op te zetten. Er is geen hout voor een behaaglijk kampvuur, de avond is ijsig koud. De dagen zijn lang, en de nachten zijn gelukkig kort. Laat in de nacht is vanuit mijn warme behaaglijke slaapzak de door het noorderlicht groen gekleurde nachtelijke hemel te bewonderen. De groene zeldzame sluiers zijn nauwelijks zichtbaar. Mijn rustige adem veroorzaakt een wolk grijze waterdamp. De wolk wordt steeds donkerder en dan is er niets meer.

De volgende ochtend pak ik met verkleumde handen mijn rugzak in en daal af tussen de weerbarstige wilgen en dwergberken. Dan is het worstelen door jeneverbesstruiken en kleine sparren tot de nagenoeg loodrechte wand van het Teditua ravijn mij de weg verspert. Diep beneden mij kolkt een razende stroom. Dit ravijn volgend is het nog ongeveer zes uur lopen tot de Inklin rivier. Na een blik op de kaart slaat de twijfel toe. Is het wel mogelijk om dit ravijn te volgen? Het ziet er onherbergzaam uit met dicht opeenstaande hoogtelijnen en is waarschijnlijk dicht begroeid met sparren. Bovendien is het duidelijk te zien dat de Inklin rivier vrij breed is en over een lange afstand tussen steile bergwanden geperst wordt. Een betere kaartstudie had deze situatie kunnen voorkomen, nu moet een andere route gevonden worden. Ik besluit het ravijn in noordelijke richting te volgen tot het mogelijk is om naar het zuiden af te buigen en via Nahlin mountain in de richting van de Nahlin rivier af te dalen. De Nahlin stroomt samen met de Sheslay rivier in de Inklin. Ten zuidoosten van Nahlin mountain is op de kaart een stenige bedding te zien langs de Nahlin rivier. Daar is waarschijnlijk een doorwaadbare plaats. Mijn besluit ligt vast, dit is een betere route.

Klimmend over met korstmossen begroeide rotsblokken en worstelend door dichte naaldbossen komen geleidelijk de steile boomloze hellingen van Nahlin mountain dichterbij. Eenmaal op een minder steile helling is het mogelijk om parallel met de hoogtelijnen te lopen. Slingerend rond diepe ravijnen gaat het erg traag, maar het uitzicht is overweldigend. De eindeloze wouden in het zuiden, de sneeuwwitte bergen in het westen, het is een door mensen ongeschonden paradijs. Aan het eind van de middag daal ik af in een met kleine sparren begroeide vallei. Een ruisende kraakheldere koude beek slingerd zich door open met gras begroeide veldjes en groepjes sparren. Een schitterende plek om te overnachten. Mijn tent staat snel op een mooi vlak plekje en nog sneller ligt er een stapel dode takken om een kampvuur aan te leggen. Het hout wil niet echt goed branden, de bomen groeien op deze hoogte, ongeveer veertienhonderdvijftig meter boven de zeespiegel, zeer traag, de jaarringen staan zo dicht opeen dat het zonder vergrootglas moeilijk is om de ouderdom te bepalen. Op een stammetje van zeven centimeter middellijn zijn vijftig jaarringen te tellen. Er is ook geen zuchtje wind om het vuur van de nodige zuurstof te voorzien. Regelmatig moet het dovende vuur aangewak-

kerd worden met de deksel van mijn pannetje. Na een snelle rijstmaaltijd en een stukje sneeuwhaas slaat de koude toe en lonkt mijn behaaglijke onderkomen. Het is nog lang niet donker, het was een geweldige dag. In mijn slaapzak lig ik ontspannen na te genieten van de schitterende wandeling, van de inspanning tegen de berghellingen en de indrukwekkende wildernis, maar bovenal van de vrijheid. Vrij zijn, onafhankelijk zijn, mijn eigen weg mogen kiezen, wat is het leven toch mooi en eenvoudig. Mijn slaapzak wordt snel warm en een verkwikkende slaap brengt me door de korte nacht.

Vroeg in de ochtend, alreeds bij het ochtendgloren is mijn kamp opgeruimd en is het tijd om te vertrekken. De hemel is kraakhelder en het is bitter koud. Diep gedoken in mijn fleece vest en jas, de hoed ver over de oren getrokken volg ik de boomgrens welke geleidelijk afbuigt naar het oosten. Mijn geweer is op mijn rugzak gebonden om mijn handen in mijn zakken te kunnen steken.

Ergens diep onder mij in de brede vallei die voor mij ligt moet de Nahlin rivier stromen. Een enigszins gespannen nieuwsgierigheid overvalt me. Hoe zal hij er uit zien, is hij breed en diep?

Tussen het hijgen door wordt het verre geruis van de rivier hoorbaar. Het terrein daalt snel af, maar het zicht blijft beperkt door de dichte begroeiing. Er komt geen eind aan. Het geraas van de stroom wordt steeds sterker, het terrein daalt steeds steiler af, maar de rivier blijft uit zicht. Na eindeloos zwoegen, komt de in het laatste zonlicht glinsterende rivier in zicht, een brede stroom die enkele honderden meters stroomafwaarts in een woeste bulderende stroomversnelling verandert. Het is al laat, doornat van het zweet en met brandende voeten in mijn alreeds versleten schoenen sta ik ergens langs de rivier, geen idee waar, maar dat is niet belangrijk, naar de andere oever komen is belangrijker. De snelstromende rivier is werkelijk indrukwekkend. Langs de oever speur ik naar een route om naar de andere oever te komen. Op deze plek zit gelukkig geen bocht in de rivier, maar hij lijkt wel diep. Eerst maar eens de stroomsnelheid meten. Langs de rivier markeer ik met een paar takjes een afstand van tien meter. Een in de rivier gegooid takje dat beide merktekens passeert geeft een snelheid aan van iets meer dan drie seconden. De stroom heeft een snelheid van drie meter per seconde, dat is heftig! Als de rivier niet te diep is moet het mogelijk zijn om er doorheen te komen.

Ik besluit om de poging te wagen om dan op de andere oever te kamperen, daar kan mijn kleding boven het kampvuur gedroogd worden om morgen met droge kleding verder te trekken.

Een stevige populierenstam moet mij ondersteunen om het schuimende donkere water van de rivier te doorschrijden. Voorzichtig, pas voor pas, glibber ik over de gladde stenen door de hevige stroom. Even rusten, goed kijken, dan weer een pas. Langzaam komt het midden van de rivier naderbij. De populierenstam voorkomt dat mijn benen onderuit gaan. Dan is er geen bodem meer onder mij, de stam geeft geen steun meer en mijn rugzak drukt me onder water. Ik stik zowat in een hap water, mijn kin stoot tegen de harde populierenstam. In een oogwenk verdwijnt de populierenstam in de rivier. Een wanhopige poging om op te staan mislukt, ik krijg geen adem meer. Een poging om mijzelf op de rug te draaien om mijn hoofd boven water te krijgen lukt niet. Soms krijgen mijn voeten grip op de stenige bodem, maar de stroom is sterker. Hevig proestend moet nu toch een rigoureuze beslissing genomen worden. Ik wil het niet, maar het moet,

het moet. Razendsnel zoeken mijn handen naar de gesp van mijn heupriem, het lukt niet om hem los te koppelen. Woede geeft me kracht, dan schiet de heupriem los, mijn schouderbanden glijden van mijn schouders af. Maar ik ben nog niet bevrijd van mijn kostbare last. Een snerpande pijn trekt door mijn nek. Mijn kompas, het koordje van mijn kompas zit om mijn nek en blijft haken aan een gesp van mijn schouderband. Mijn nek draait uit de strop en glibberend, glijdend en naar adem happend komt mijn hoofd boven het golvende en kolkende water uit, eindelijk lucht. Diep ademend, hoestend en proestend grijp ik wanhopig naar mijn rugzak maar het is te laat, de rugzak wordt meegesleurd en verdwijnt in de schuimende, kolkende rivier.

2 De hel

Hij die door het water liep en zijn geest verloor

Tijdens het spartelen en glibberen midden in de rivier zijn de laatste zonnestrallen inmiddels achter de berghelling verdwenen. Eindelijk bereiken mijn gebeukte voeten al struikelend de rivieroever en het rillen van de koude doet mij ontwaken. Vanaf een rotsblok speuren mijn ogen de ziedende kolkende stroom af, in de hoop mijn rugzak te vinden. Wanhopig, in druipe kleding, zoekend langs de oever komt geleidelijk het besef dat mijn rugzak voorgoed verdwenen is. Het is zinloos, alleen een schuimende waterval en een razende stroomversnelling is te zien. Minutenlang staar ik wezenloos voor me uit. Dit kan toch niet waar zijn? Mijn hele uitrusting kwijt! Geleidelijk wordt mijn belabberde situatie duidelijk. Wat is er nog over van mijn uitrusting? Niets natuurlijk, alles zat in mijn rugzak.

God ja, er zitten nog wat levensbelangrijke zaken in de borstzak van mijn overhemd: een zakmes, een waterdicht luciferkokertje, mijn creditcard samen met een twintig dollar biljet in een leren hoesje met een geldclip, een paar oude legitimatie bewijzen van buitenlandse legerenheden waar ik gedetacheerd ben geweest, en een militair vijfkampinsigne keurig opgeborgen in een lederen pashouder. Dit insigne is nog steeds een belangrijke herinnering aan een uniek hoogtepunt in mijn leven, voor mij ook als talisman en amulet. Alleen mijn zakmes en het luciferkokertje hebben waarde, de rest is zo belangrijk als een bagageverzekering, daar heb je wat aan, tweehonderd kilometer van de bewoonde wereld.

Mijn ogen staren weer minutenlang in het niets. Langzaam bekruipt mij een onbedwingbaar onzeker gevoel, dit is een regelrechte ramp! Nadenken lukt niet, de controle over mijzelf is verdwenen, mijn zintuigen werken wel, maar het dringt niet tot mij door. Rillen en klappertanden doen mij uit mijn verdoving ontwaken. Eerst vuur maken om op te warmen! Voordat de nu ongestuvige duisternis invalt kunnen nog snel wat bruine dennennaalden, harsbolletjes, harskruiemels en sparrentwijgjes verzameld worden. Met mijn krachteloze bleekwitte vochtige gerimpelde handen is het een hel om de onderste dode takken van de in de nabijheid staande sparren af te breken. Het kost me erg veel moeite met mijn pijnlijke koude handen. Het is een stuk gemakkelijker om de takken van halfvergane boomstammen af te rukken. Aan hout geen gebrek. Tijdens het verzamelen van het hout komt mijn lichaam weer enigszins op temperatuur, mijn kleding is opgewarmd en begint alweer te drogen. Netjes leg ik een aantal stenen in een kring en bouw een pagode en daar binnen de traditionele tipi met daaronder de gemakkelijk ontvlambare dennennaalden en kleverige harsbolletjes. Zo, nu nog een lucifer en dan kan mijn afgekoelde lichaam weer opgewarmd worden bij een knappend comfortabel kampvuur. Ik draai het waterdichte luciferkokertje open en probeer een lucifer aan te strijken.... Nat... Natte lucifers, geen vuur!!! Dit zou een waterdicht luciferkokertje moeten zijn! Eerlijk is eerlijk, ik heb het nooit gecontroleerd, wat ontzettend stom. Geen rugzak, geen geweer, geen vishengel, niets, verdomme, helemaal niets, niets..... Langzaam begint het tot mij door te dringen: dit is nog erger dan verwacht, dit is inderdaad een ramp, koud, nat en ook nog een gezwollen enkel. Geen idee waaraan ik mijn enkel gestoten heb tijdens de overtocht. Dit is linke soep...

Door lichaamsoefeningen in de traag vallende duisternis drogen eindelijk kleding en lichaam. Zwaaiend, springend, knie-heffend en dribbelend, voor zover dat mogelijk is met een gezwollen en pijnlijke enkel, ren ik als een dolle over de met mos begroeide bodem, tweehonderd kilometer van de bewoonde wereld, langs een bulderende rivier waar ergens richting de oceaan mijn rugzak op de golven dobert. Dit proces herhaalt zich de gehele maanloze nacht: zitten, kleumen, bewegen, warm worden en weer zitten. De muggen zijn lastig, tergend zoemend zwermen ze om mij heen, zo nu en dan weet

zo'n ellendeling ongezien tot in mijn huid door te dringen. Ik kan de verleiding niet weerstaan, ik krab mijn huid tot bloedens toe open.

Bij het ochtendgloren, in de eerste zonnestralen krijg ik weer grip op de benarde situatie. Er daalt een deken van rust over mij heen, de junco's en de mezen komen tot leven. De zon kruipt in mijn vermoeide lichaam, de mezen kwetteren zachtjes. Hangend aan sparren-takken jagen ze op larven en insecten, maken dan weer een paar snelle vleugelslagen tot een volgende tak en het hele proces begint weer van voren af aan. Mijn aandacht wordt getrokken naar de andere oever van de Nahlin. Langs de steile half begroeide hellingen klimmen twee wolven omhoog. Een donkere, bijna zwarte wolf en een grijze wolf. Soms stoppen ze en kijken om naar de rivier, soms snuffelen ze wat in de wilgenstruiken. Waarom kijken ze telkens achterom? Op de hele bergelling onder de wolven is verder niets bijzonders te zien. Zou er een wolvenburcht zijn? Een wolvenburcht ligt altijd binnen tweehonderd meter van een rivier, beek of meer. Binnen vijftig meter van de burcht is meestal een uitkijkpost, een heuvel met enige begroeiing als dekking tegen de heersende wind. De bodem moet uit zandgrond bestaan, hun poten zijn niet geschikt om een burcht in zwaardere grond te graven. Er zijn geen aanwijzingen of iets wat er op duidt dat er een burcht of een rendez-vous plek is. Het is al begin augustus, de pups hebben de beschermende veilige burcht al verlaten en verdoen hun tijd op een rendez-vous plek, een terrein ter grootte van een voetbalveld waar ze leren jagen op kleine knaagdieren en waar de volwassen wolven regelmatig na de jacht terugkeren om hun prooi uit te braken en daarmee de jongen te voeden. Er blijft ook altijd een wolf als babysit achter bij de kleintjes.

Alom doodse stilte, zelfs het geraas van de rivier lijkt te verstommen. De sparren staan te mediteren, geen zuchtje wind glijdt door de wilgen, de bergen in het noorden lijken bevroren.

3 Ik ga door het gordijn

Stoppen, zitten en nadenken, anders loopt het verkeerd af. Wat zit er in mijn kleding? Na nogmaals een controle blijken mijn bezittingen waardevoller dan gedacht: een zakmes, een lekkend luciferkokertje met natte lucifers, een stukje vliegertouw van ongeveer anderhalve

meter, dat is alles. De rest heeft geen waarde. Nee, wacht even, er is nog veel meer: een jas met koordjes, fleecevest, mijn vieze ondergoed, een broek, een broekriem, ritsen in mijn broek, sokken, schoenen, schoenveters, een overhemd, een hoed, een koordje aan mijn hoed, een kettinkje om mijn nek, en mijzelf!

De lucifers liggen inmiddels op een platte steen te drogen, in de hoop ze later te kunnen gebruiken. Hulp kan ik niet verwachten, niemand weet waar ik ergens in die Grote Leegte op een boomstam mijn uitrusting zit te inventariseren. Naar de kust lopen is onmogelijk door de ondoordringbare begroeiing. Telegraph Creek is ongeveer tweehonderd kilometer lopen naar het zuiden, naar Atlin is het ongeveer tweehonderd kilometer naar het noorden. Al met al zal het zonder te verdwalen en met een opgezwollen enkel vijftien tot vijfentwintig dagen duren. Het is te doen, maar, mijzelf kennende, is dit een te optimistisch schatting. Op al mijn tochten door de Canadese wildernis zijn er talloze survivalsituaties geweest, dagenlang geen voedsel, een beschadigd onbruikbaar kompas, slechte kaarten, een doornatte slaapzak die niet wilde drogen, maar nu is de toestand toch anders. Altijd was er het gevoel aanwezig 'iets achter de hand' te hebben, een complete uitrusting, een vishengel, een geweer. Mijn leven is altijd afhankelijk geweest van de luxe van een uitrusting, een uitstekende lichamelijke conditie en de kennis om wildernisproblemen het hoofd te bieden. De situatie is nu anders, ik kan nergens op terugvallen, behalve op wat nog over is van mijn uitrusting: haveloze kleding, een mes, natte lucifers en wat voorlopig nog onbelangrijke spulletjes.

Voor velen is een huis, een auto, een baan, driemaal daags een maaltijd, medische verzorging en vele andere zaken een minimum voor een normaal leven. Mijn rugzak en uitrusting waren voor mij een minimum. Het levert stress en depressies op als men huis, auto of baan kwijtraakt. Dit is voor mij een vergelijkbare ervaring. Al mijmerend komt er een gedachte los: wees nu eens eerlijk, dit had je toch altijd al gewild? Nu heb je de kans! Dit is eigenlijk een pracht kans! Aaaaah! De indianen hebben altijd zo geleefd. Wijze spreuken van 'elders', oude wijze indianen, borrelen uit mijn geheugen op. Als je door het gordijn gaat kom je in een andere wereld, de wereld waarin wij altijd geleefd hebben. Als je geest daar gearriveerd is kom je in het paradijs, het land van melk en honing. Nu kan je een normaal leven leiden, nu zonder al die overbodige luxe. Een geweer en een werphengel zijn

overbodige luxe artikelen, een rugzak, een tent? Gewoon belachelijk! Een slaapzak? Oh shit, wat mis ik een slaapzak, deze laatste nacht was werkelijk slopend en gruwelijk koud. Toch prikkelt het mij, dit is eigenlijk leuk en uniek, dit maakt bijna niemand mee, word indiaan Bart, zelfs een medicijnman zou jaloers zijn op deze situatie. Een medicijnman die de eenzaamheid van de wildernis intrekt, soms jarenlang, om zijn kennis te vergroten en zijn spirituele band met het universum te versterken en uit te diepen. Dit wordt een leerzame periode voor mij. Een weldadige rust overvalt mij en ik ga door het gordijn.

Mijn besluit is om door te gaan naar Telegraph Creek, naar het zuiden, terug naar Atlin betekent weer door de rivier. Het is tijd om te vertrekken. Dit kamp wordt met een ceremonieel gebaar 'Hij die door het water liep en zijn geest verloor' gedoopt.

Het is nu mijn tweede trektocht door dit gebied. Enkele jaren geleden probeerde ik de Telegraph Trail te volgen, een telegraafleiding die in 1860 dwars door de wildernis werd aangelegd vanuit het zuiden van de Verenigde Staten naar Alaska. Tientallen jaren is hij al niet meer gebruikt en de trail is volledig overwoekerd, er was bijna niets meer van terug te vinden tijdens mijn vorige tocht. Met een oude geologische kaart en een kompas moest ik mij toen een weg banen naar Telegraph Creek. Mijn huidige positie is nu zeker dertig kilometer ten westen van de oude onzichtbare trail.

Mijn maag vraagt nog niet om voedsel, maar toch verzamel ik wat wilgenroos en nog niet geheel rijpe kraaiheidebessen. Mijn T-shirt wordt met een knoop omgebouwd tot knapzak en vol met planten en bessen gepropt. Achter op mijn rug wordt de knoop vastgeklemd achter mijn broekriem en dit is het begin van de tocht naar de bewoonde wereld. Een terugkeer naar de beschaving is nu noodzakelijk. Hoewel de fleur van het leven, de romantiek van de wildernis, een beetje terug komt, is het nu puur overleven.

Het maken van vuur laat mij niet los, het is van levensbelang, de nachten zijn koud, soms vriest het. De enige opties zijn het maken van een vuurboog of het zoeken en vinden van vuursteen. Op deze breedtegraad, 59° Noorderbreedte, groeien sparren, populieren, dwergberken en wilgen. Een mooie rechte duimdikke wilgentak van ongeveer een voet lang wordt aan de ene zijde scherp gepunt en het andere uiteinde

zo rond mogelijk gesneden. Een wat dikkere tak snij ik aan een kant vlak en boor met mijn mes enkele gaatjes in het vlakke deel en maak in elk gaatje een gleuf. Met het koordje van mijn hoed en een derde tak wordt een boog vervaardigd, tenslotte wordt nog een hol blokje gemaakt wat in mijn hand past. Mijn vuurboog is gereed! Het gehele proces heeft naar schatting een halve dag geduurd en in de tussentijd ben ik hinkend en strompelend waarschijnlijk enkele kilometers gevorderd. Het is een smalle geleidelijk stijgende met sparren begroeide vallei. Zo nu en dan zijn rechts van mij de kale hellingen van het kustgebergte te zien. Achter mij is Nahlin mountain soms zichtbaar, voor mij een herkenningspunt om op koers te blijven. Er loopt een smalle beek die geheel schuil gaat in dichte wilgenstruiken.

Uren worden gewijd aan het perfectioneren van de vuurboog, ondertussen jaag ik de wolken muggen weg en pluk al lopend wat bitter wilgenblad, wilgenroos en de nog onrijpe kraaiheidebessen. Bij elke pauze wordt mijn knapzak gevuld en met wat duizendblad mijn gezicht ingesmeerd, dat houdt de muggen een beetje op afstand.

De beek stroomopwaarts volgend in oostelijke richting besluit ik om op gelijke hoogte te blijven lopen, op een zuid tot zuidwestelijke koers. Het terrein verandert niet, doodstille wouden met een zachte met mos begroeide bodem lijken zich tot in het oneindige uit te strekken.

Het zingende water verjaagt de duivel

Het einde van de middag kondigt zich aan. Bij een beek die stroomopwaarts ongeveer in zuidoostelijke richting verdwijnt, is het tijd om te stoppen en voor een onderkomen te zorgen. Dat gestrompel heeft lang genoeg geduurd. De vermoeidheid van de voorafgaande slapeloze nacht zit nog diep in mijn benen.

Geruime tijd ben ik bezig van sparrentakken een matras en een windscherm te maken. De shelter geeft mij een gevoel van geborgenheid, klein en knus. Vanuit mijn paleisje is de rustgevende kabbelende beek te zien. Het ruisende water is slaapverwekkend, een weldadige loomheid overvalt me. Mijn kamp is nog niet gereed voor de nacht, de vermoeidheid houdt me tegen maar er moet wel vuur komen, vuur en warmte. Met tegenzin doe ik een poging om vuur te maken, zal het lukken of niet? Het hout van de vuurboog is nog niet echt uitgedroogd, maar de hoop is door de vuurboog te gebruiken

warmte op te wekken waardoor pen en gat misschien opdrogen. Gespannen span ik het koord rond de stok, verzamel wat verpulverde dennennaalden, droog gras en wilgenpluizen onder de inkeping en voorzichtig trekt mijn hand de boog heen en weer. De snelheid neemt toe en na enkele minuten dringt een rokerige branderige geur in mijn neusgaten. Gaat het mij lukken? De spanning stijgt, de boog beweegt sneller heen en weer, meer rook, meer warmte, ja daar komt zwarte stof rond de stok, het gaat lukken! Dan schiet de stok uit de boog..... Emotieloos volgen mijn ogen de weg kringelende rook. Het nylon koordje is door de wrijving gesmolten. Ontmoedigd ga ik op mijn sparrentakkenbed liggen en staar naar het sparrentakkenschermboven mij. Dit is kl... De twee halve koordjes worden aan elkaar geknoopt en samen met de vuurboog in de knapzak opgeborgen. Na enige tijd dwingen de kou en mijn bibberende lichaam mij om wat oefeningen te doen en wat kata's te lopen, dat zijn schijngevechten uit mijn karate tijd, tot mijn temperatuur is gestegen. De lust om te bewegen verdwijnt, de wil om te liggen en te slapen neemt hand over hand toe, maar bewegen is van levensbelang anders raakt mijn lichaam onderkoeld.

Met wat droge eivormige elanden keutels smeer ik mijn polsen, handen en enkels in, in de hoop de muggen daarmee te verjagen. Mijn gezicht is groen van de stukjes duizendblad, dat geeft een wat prettiger geur, en de muggen zijn nu minder lastig. Dan begraaf ik me helemaal onder de sparrentakken, diep in mijn fleecedeck en regenjas, met mijn handen tussen mijn benen. De doodstille nacht en de ruisende beek halen mij uit de werkelijkheid. Langzaam krijgt een rusteloze slaap mij in zijn greep.

In de diepe inktzwarte duisternis komt geleidelijk aan een gruwelijk, afzichtelijk gezicht tevoorschijn. Een woeste baard en wijd opengesperde ogen komen steeds dichterbij. Het kijkt mij aan, mijn adem stopt. Een poging om te ademen lukt niet. Weglopen lukt ook niet, mijn benen weigeren dienst. Mijn huid wordt ijskoud, mijn haren doen pijn. Een vreselijke angst dringt tot in het diepste van mijn wezen en dan is er niets meer. Is dit een droom? Het is doodstil, verstarde lig ik te luisteren. Heel traag dringt het tot mij door dat het een enge droom was. Mijn hart raast nog als een dolle, maar komt geleidelijk aan tot rust. De angst vloeit weg en de murmelende beek brengt me tot rust.

Wat had dit te betekenen? Was deze droom een slecht voorteken? Mijn hoofd raakt vermoeid, zachtjes wordt alles grijs en dan zwart.

Sluimerend, bibberend en zo nu en dan bewegend sleep ik me door de uitputtende nacht. De muggen zijn minder lastig, dankzij de stank van de elandenpoep en het duizendblad.

In een ondiepe slaap komen de dromen, gruwelijke dromen. Werkelijkheid en dromen wisselen elkaar af. Het luisteren naar de kabbelende beek geeft enige ontspanning. Dan komen de dromen terug, weer dat gruwelijke gezicht uit de onpeilbare diepte van mijn geest, maar steeds minder vaak keert die duivelse blik terug en lijkt eindelijk weg te zweven naar de oneindige diepte van het heelal. Van de berghelling daalt een vrolijke lach en golft door de eenzame sparrenwouden. Er wordt gelachen, er zijn druk pratende mensen, ze zijn vrolijk, ze hebben plezier, dan besef ik dat de gesprekken uit de beek komen. Het ruisen en spetteren van het water klinkt als muziek in mijn oren, zijn het toch mensen? Het is duidelijk, de muziek en de stemmen komen uit de ruisende beek.

De korte nacht heeft mij niet voldoende rust gegeven. In het begin van augustus is er maar een paar uur duisternis, toch lijkt het een eeuwigheid, en tegelijkertijd zo kort. Het is een redelijk behaaglijk onderkomen, het kost moeite om dit plekje te verlaten, het is zo heerlijk knus en zelfs gezellig. Waarom weggaan? Mijn geest zegt 'kom op vertrekken', mijn lichaam zegt 'liggen blijven'. Liggen betekent onderkoeld raken en sterven, vertrekken betekent uiteindelijk een terugkeer naar de bewoonde wereld.

Om afkoeling te voorkomen en om het lichaam de nodige rust te geven zal een andere dagindeling gemaakt moeten worden. 's Morgens vroeg en aan het eind van de dag, als de temperatuur daalt, is het beter om te gaan lopen, veel rusten in de warmte van de middag en in het duistere deel van de nacht slapen. 's Nachts lopen, helaas de koudste periode, is te gevaarlijk, maar het is niet anders.

Stram, stijf en koud sta ik op en probeer mijn lichaam met wat oefeningen op temperatuur te krijgen. Op een schuine bijna kale helling zijn nog wat kleine nietige bosbessenstruikjes. Op mijn knieën kruipend verdwijnen handenvol bessen langzaam kauwend in mijn mond, de smaak van elke bes is een intens genot. Ik ga wederom door het

gordijn en kom in een andere wereld. Door het bessenplukken daalt er een vredige stilte op mij neer, de wereld is weer anders, het groen is een ander groen, de bomen zijn niet meer gewoon bomen, het zijn wezens die mij aanstaren, die mij iets willen vertellen, maar wat?

Het is echt tijd om verder te gaan. Ik slurp mijn buik vol met het ijskoude zingende water uit de beek want het is voor mij onbekend wanneer de volgende beek in zicht komt. Na het bosbessenontbijt neem ik afscheid van mijn hutje 'het zingende water verjaagt de duivel' en trek de onzekerheid in.

De dichte sparrenwouden belemmeren het uitzicht, de zon is achter een dik altostratus wolkendek verdwenen. Het geeft de wildernis een sombere sfeer, de bomen staren mij troosteloos aan, er is regen op komst. Meestal komt bij deze bewolking de wind uit het westen of zuidwesten. Mijn gevoel zegt dat mijn koers naar het zuiden is gericht maar het is niet zeker. Een poging om de kaart voor de geest te halen lukt niet. Het maakt ook niet zoveel uit, mijn gedachte aan voedsel verdringt de andere problemen. Tot nu toe heb ik een paar handen kraaiheidebessen, bosbessen en soms een enkele aalbes gegeten. Langzamerhand verdwijnt echter het hongergevoel. Dit is een gevaarlijke situatie, het lichaam vraagt niet om voedsel, terwijl het absoluut noodzakelijk is om de verloren energie weer aan te vullen.

In de dichte sparrenbossen zijn veel arnica planten te vinden. De bladeren beginnen al enigszins te verkleuren. De gele bloemen zijn verdwenen. Mijn enkel wordt bedekt met een kompres van gekneusde arnica bladeren om de pijn te verzachten.

Soms zijn er open grazige plekken tegen de begroeide helling van de smalle vallei, dan wordt een welkome pauze gebruikt om op handen en knieën bosbessen te verzamelen. Ze worden terplekke opgegeten, want er is niets om ze in te bewaren, behalve mijn T-shirt.

De dag vordert langzaam, het tempo is laag, mijn hoofd zegt geen haast te maken, er is niets aan de hand, het is gewoon een deel van je leven zegt een klein stemmetje, geniet ervan. Mijn aandacht voor de schoonheid van de wildernis keert terug. Bomen staren mij aan, de planten nodigen mij uit om te zitten en bessen te plukken. Soms is een berghelling tussen de bomen zichtbaar, de onoverwinnelijke berg die kracht geeft, maar niet met zich laat spotten. De begroeiing verandert nauwelijks totdat populieren en wilgen tussen de dicht opeenstaande sparren zichtbaar worden. De ratelpopulieren staan op een droge

helling en de wilgen vertellen dat er water in de buurt is. Enkele minuten later komt een klein rimpelloos meer in zicht, een kleine oase verscholen in de oneindige wouden van het noorden. Fantastisch, schitterend! Een aangenaam gevoel stroomt door mij heen, een klein vonkje, een klein moment van intens genot, zo intens, zo zuiver.

Een paar volwassen talingen, kleine eenden, liggen stil op het water. De woerd heeft een schitterende roodbruine kop met een brede glanzend groene oogstreep. Vleugels en rug zijn egaal grijs en onder zijn donkere staart is nog net een felgele stuit te zien. Het vrouwtje is eenvoudig bruin, beide hebben ze een groene vleugelstreep. Voedsel! De gedachte aan een smakelijk hapje eend doet mij watertanden. Het hongergevoel keert terug, geen smakeloze waterplanten, nee eend staat op het menu, maar hoe? De bekende indianen truc? Langs de oever ligt een afgebroken populierenstam. Tijdens het uittrekken van mijn kleding vallen de muggen onmiddellijk aan. Ondanks dat sluip ik voorzichtig naar de boom en duw hem nog voorzichtiger het water in en glijd erachteraan. Het water is koud, maar de muggen zijn verdwenen. Verscholen achter de stam zwemmend wordt de afstand naar de eenden steeds kleiner. Rustig blijven, geen golven maken, geen gespetter. Ze kijken op, ze worden onrustig, met ingehouden adem blijf ik bewegingloos in het water liggen. Dan is het ijskoude water niet meer te harden, mijn spieren verstijven. Mijn laatste krachten zijn net genoeg om terug naar de oever te zwemmen. De eenden gaan op de wieken en verdwijnen uit het zicht. Het doet mij eigenlijk niets, volgende keer lukt het wel, wat een optimisme. Voorzichtig bewegend komt mijn lichaam weer op temperatuur. Warmte is nu weer belangrijker dan voedsel. De muskieten hebben mijn opwarmende lichaam ook weer gevonden. In grote hordes vallen die ellendige bloeddorstige hufters mij aan. Zoemend en gonzend zeuren ze om mijn hoofd, gillend kruipen ze in mijn oren. Irritant vliegen ze met tientallen tegen mijn gezicht. Wegwezen hier, in beweging blijven.

Mijn jas en mijn fleece gaan uit tijdens het lopen, ze zijn mijn enige isolatie gedurende de nacht. Daarom ontstaan er wondjes op mijn gezicht, armen en handen, veroorzaakt door de scherpe sparrennaalden en ruwe wilgentakken. Het zal niet zo snel genezen, telkens worden ze weer opengehaald. De mouwen van mijn overhemd zijn aan flarden gescheurd. Mijn stemming daalt weer naar een dieptepunt, koud, een gezwollen enkel, helpt dat arnicablad nu eigenlijk wel? Honger, mijn

huid is behoorlijk geïnfecteerd, wat een kl.....zooi. Ik schaam me dood, wat ben ik toch een zielenpoot! Geniet hier van! Wie is in staat om dit mee te maken! Dit is avontuur, dit is leven! De vonk helpt mij terug naar de werkelijkheid maar wel met een overdreven geforceerde enthousiaste stemming. De wondjes doen pijn, daar moet wat aan gedaan worden. Populieren- en arnicabladd worden in kleine stukjes gesneden en tot een papje gekauwd. Het is voldoende om de meest geïnfecteerde wonden ermee te bedekken. Het gehele proces duurt zeker een uur, in die tussentijd is mijn lichaam weer sterk afgekoeld en tijdens de oefeningen vallen de zelfgemaakte kompressen van mijn lichaam af. Het maakt mij niet zoveel uit, elke dag moet de behandeling zoveel mogelijk herhaald worden in de hoop dat de wonden genezen.

De uren gaan voorbij, en ik heb totaal geen idee over de afgelegde afstand. Het maakt ook niets uit, mijn behoefte aan energie en water is belangrijker. Gewoon door blijven lopen tot in het paradijs, neen, dit is het paradijs! De zuivere stilte van de wildernis beïnvloedt mijn geest. Een weldadige kalmte valt over mij heen, het raakt mij tot in het diepste van mijn wezen, niets is belangrijk meer, het hier zijn is een wonder. Dit primitieve bestaan is eigenlijk best wel leuk, daar in de verre beschaving hebben vele 'survivalaars' de boekenkast volstaan met survivallectuur en een gevulde koelkast. Dit is echt, daar kan geen boekenwijsheid tegenop! Het is niet nodig om me druk te maken over mijn situatie. In wezen is er voedsel genoeg, er zijn onnoemelijk veel bessen en planten. De inmiddels rijpe bosbessen en de nog onrijpe kraaiheidebessen smaken overheerlijk, de smakeloze planten krijgen steeds meer smaak. Het is alleen niet genoeg. Toch is dat geen reden tot bezorgdheid. Een mens kan zeker drie weken zonder voedsel en drie dagen zonder water. De bescherming tegen de koude is veel belangrijker. Drie uur zonder bescherming maakt de overlevingskansen aanmerkelijk kleiner. Als het te koud wordt, is bewegen de enige mogelijkheid op dit moment om te overleven. Hoe lang is dat vol te houden? Tijdens het wandelen wordt het lichaam aangenaam warm en verdwijnt ook deze bezorgdheid, die bezorgdheid komt vannacht wel terug. Een uitstekende stemming verdrijft de bezorgdheid, er ontstaat weerstand om terug te keren naar de bewoonde wereld! Dit is pas het echte leven, zelfbehoud, geen verantwoordelijk-

heid, geen stress, geen gehaast om op tijd te zijn, niets, helemaal niets moet, alleen in leven blijven.

Sinds het verlies van mijn rugzak heb ik geen groot wild meer gezien, geen eland, geen beer, en ook geen wolvengehuil gehoord. Zelfs de altijd aanwezige lawaaierige eekhoorns laten zich niet horen. Het landschap verandert nauwelijks, dit is waarschijnlijk een niemandsland, een gebied waar minder leven is. Het is uiterst belangrijk om een 'island of life' te vinden. Er zijn van die oases in de wildernis die bruisen van het leven, zoals visrijke meren, waar vogels en andere dieren naar toe worden getrokken.

Het is tijd voor een middagdutje in de zonnewarmte. Met mijn jas en fleece aan ga ik met mijn rug tegen een boom zitten. Gewoon zitten en denken aan eten. Heerlijke gedachten over vette hamburgers en slagroomgebak houden me bezig, maar dan is er niets meer.

Als mijn ogen weer open gaan is de zon zeker acht vingers opgeschoven ofwel twee uur. De slaap heeft mij goed gedaan, met een opgeruimd humeur wordt mijn wandeling voortgezet.

De vallei is geen vallei meer, de beek wordt steeds smaller en is na enige tijd slenteren verdwenen. Zo nu en dan is ondergronds nog wat stromend water te horen, maar geleidelijk wordt het stil in de wouden. Urenlang blijven de open naaldwouden met een zachte met veenmos begroeide bodem onveranderd. Er zijn geen markante punten om me te oriënteren. Alleen de zon geeft min of meer mijn zuidelijke koers aan. Niets beweegt, er is geen wind, er lijkt geen leven te zijn, behalve de bomen en planten. Uur na uur geen verandering in de omgeving. Dit zijn nu de oneindige wouden, hoe lang zal dit gaan duren? Dit geeft een gevoel van eeuwigheid, van het niets. Het gevoel wordt versterkt omdat er ook geen enkele bes of eetbare plant te vinden is, alleen maar mos en sparrenbomen. Het cambium van de spar is wel te eten, maar voorlopig trekt het mij nog niet aan.

De hemel is nog steeds met een blauwgrijs wolkendek bedekt wat past bij het aangenaam sombere karakter van de wouden. Deze immense wouden, simpelweg een verzameling bomen met weinig onderbegroeiing geven mij het gevoel van schepping, van geboorte of wedergeboorte. Zouden daarom veel dieren zich misschien terug trekken om in de onmetelijke dichte wouden hun jongen ter wereld te brengen? De kans om door roofdieren opgemerkt te worden is erg klein in deze oneindigheid.